

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

48. An si infans consecraretur in Episcopum, eius consecratio esset
valida? Idem quæritur de infante ad Sacerdotium assumpto. Et an valide
Sacramentum Ordinis, & Episcopatus possit conferri insano? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

crandos sub conditione: cum secundum opinionem Castri Palai, illorum consecratio ellet nulla, ex defectu valoris Pontificiae dispensationis: sed hoc dicere videtur absurdum: ergo, &c.

13. Vidisti quantum laboramus Charibdi; sed ad primum argumentum, aliquis potest dicere, Pium IV. forsitan ordinasse, vt feceret ad vitanda scandala illi Episcopi denuo consecrarentur sub conditione: vel admittenda est responsio superius adducta à P. Conterea. Ad secundum argumentum respondere quis potest opinionem Castri Palai carere probabilitate, cum sit contra communem sententiam Doctorum, & contra praxim Sedis Apost. & Summorum Pontificum, cum, vt supra probauimus, dispensantium, vt consecratio Antistitem aliquando possit fieri ab vno Episcopo. Confirmatur à simili: nam licet Philippus Faber & alij, asseruerint contractum physicum Hostiae in ordinatione sacerdotali esse de necessitate Sacramenti, tamen Doctores existimando talem sententiam carere probabilitate, non imposerunt onus Sacerdotibus non tangentibus Hostiam reiterare, sub conditione Ordinationem. Ergo idem dicendum in casu nostro, cum opinio à nobis vna cum Granado, Logo & alijs superius explicata, procedat, & habeat locum, quando opinionem circa administrationem Baptismi, & Ordinis Sacerdotalis, & Episcopatus sint aequè probabiles, & vt tales à Doctoribus communiter receptae, non autem in opinionibus singularibus à paucis firmatae, & contra communem sententiam, & praxim Ecclesiae, vt est opinio Castri Palai: ergo, &c. si haec responsiones ad supradicta argumenta, Amice Lector tibi non arrident, meliores tu cogita, & nobis illas prome.

RESOL. XLVIII.

An si infans consecraretur in Episcopatum eius consecratio esset valida?
 Item queritur de infante ad Sacerdotium assumpto.
 Et an validè Sacramentum Ordinis, & Episcopatus possit conferri infans: Ex parte 12. tractat. 1. Resolut. 48.

Item queritur de infante ad sacerdotium assumpto, & negatiuè respondere videtur Durandus in 4. distinct. 25. quast. 2. num. 8. vbi affirmat non facti dubiam esse. Primum, quia, inquit, satis videtur absurdum, quod paruulus carens omnino vsu rationis possit Sacerdos fieri, vel Episcopus ordinari. Secundo, quia ad susceptionem cuiuslibet Sacramenti requiritur propria intentio suscipientis, si sit adultus, vel interpretatiua, si sit paruulus. Sed in tali paruulo, si ordinetur de facto, non potest esse propria voluntas suscipiendi Ordinem, cum non habeat vsu rationis; nec interpretatiua, quia licet voluntas parentum vel eorum qui parentum vices gerunt, possit esse interpretatiua voluntatis paruulorum, quantum ad ea quae sunt de necessitate salutis ipsorum corporalis, vel spiritualis, propter quod intentio parentum eos ad Baptismum offerentium, vel Ecclesiae sufficit illis ad susceptionem Baptismi salutaris: voluntas tamen parentum non videtur sufficere ad hoc, vt paruuli suscipiant Sacramentum Ordinis, quod non est de necessitate salutis, sed supererogationis, & constituit hominem in gradu dignitatis, quia quoad hoc non apparet quomodo voluntas parentum, vel quorumcumque aliorum sit interpretatiua voluntatis paruulorum, cum paruuli possint licite talibus dissentire, postquam ad annos discretionis peruenerint. Item quia Baptismus ordinatur

ad electionem peccati originalis, quod contrahit paruulus ex actu parentum; congruum est quod voluntas parentum sufficiat eis ad suscipiendum Baptismum. Sed haec causa in alijs Sacramentis non habet locum. Haec Durandus, in cuius sententiam inclinatur Petr. Sotus lib. de instr. Sacra. lect. 5. de Sacram. Ord. §. Secundo etiam. Ad idque potest ad illius confirmationem, formam huius Sacramenti exigere consensum recipientis, quando illi dicitur *Accipe potestatem, Accipe Spiritum sanctum*: acceptando scilicet rem quae donatur, aut traditur, quod sine consensu non fit: paruulus autem est incapax talis consensus, perfecti scilicet, & rationalis, qualis in re tanti momenti esse debet.

2. Et ita hanc sententiam ex Theologis neotericis tenet Granadus in 3. part. tractat. 3. de Ord. disputat. 1. numero 6. & 7. cum Marchino tractat. 5. part. 4. capite 4. numero 4. vbi sic ait: Rogatus si puer ante vsu rationis Episcopus consecraretur, talis consecratio esset ne valida? videtur enim dicendum esse validam; sicut si Sacerdos consecraretur, talis consecratio, vt dictum est, rata, ac firma foret. At oppositum cum D. Thom. in 4. distinct. 25. quast. 2. artic. 1. & 3. part. 9. quast. 39. artic. 2. est dicendum. Et ratio discriminis est, quia Episcopatus includit potestatem in corpus mysticum; ad quam potestatem recipiendam requiritur vsu rationis: qui enim sit Episcopus pastor animatum essentialiter, exigit vsu rationis, ac cum aliquis ad sacerdotium assumitur, non sit immediate, & proxime pastor animatum, sed in habitu, & in radice. Confirmatur à simili, nam si infans vnus anni ad Pontificatum assumetur, nulla sane esset talis assumptio; quia Vicarius Christi essentialiter debet ratione pollere, cum sit supremus, ac generalis omnium pastor. Idem pari modo dicendum est de Episcopo, qui est pastor particularis in actu.

3. Verum his non obstantibus contrariam sententiam tenent Auctores magni nominis, & idem quoad Ordines minores, & quoad Subdiaconatum supponitur in cap. vnic. de Cleric. o per saltum promotio. Quod si infans ante vsu rationis est capax dictorum Ordinum, etiam erit aliorum, adhuc Episcopatus, quia minores Ordines, & saltem Subdiaconatus non minus sunt Sacramentum, & non minus imprimunt characterem, quam reliqui maiores. Et ratione probatur, quia infans capax est omnium Sacramentorum, quae non requirunt essentialiter conditionem aliquam statui infantiae repugnantem, quia est capax Baptismi, Confirmationis, & Eucharistiae, quia non requirunt talem conditionem, & non est capax matrimonij, nec poenitentiae, quia essentialiter requirunt actus liberos; nec Extremae Vnctionis, quia tantum instituta est pro his, qui pro tempore quo confertur, possint habere peccata actualia, aut debitum poenae restantis, & qui possint egerè auxilijs ad resistendum Dæmoni; Sacramentum autem Ordinis, adhuc Episcopatus nullam requirit conditionem repugnantem statui infantiae. Hanc etiam sententiam tenet Coninch disputat. 20. dub. 10. numero 97. Meratius disputat. 9. de Ord. sect. 1. Valentia quast. 4. de Ord. punct. 1. Campanil. in diu. iur. Canon. rubric. 4. cap. 4. numer. 13. Vasquez disput. 146. Bonacina de Sacram. disput. 8. quast. vnic. punct. 5. num. 5. & Sanchez in Opusc. tom. 2. lib. 7. cap. 1. dub. 32. num. 4. & Bernal. de Sacram. disput. 49. sect. 2. numero 7. vbi sic ait: [Indecens est infantem esse Sacerdotem, & esse Episcopum consecratum:] Ergo Respondeo licet sit aliquod absurdum conferri illi Ordinem talem, de quo in praesenti non disputamus, non est absurdum posse; & quamuis sit absurdum

V. A. E. N. I. A. I. V. V. T. I.

furdum, quod puer septennis ordinet alios, vel habeat iurisdictionem actualem, & exerceat ipsam in Ecclesia, sicut etiam si aliquis lunaticus: vel infamis, vel illiteratus id faceret: attamen nemo negat validè illos homines ordinari quando cum vera intentione eos Ordines Episcopus, & legitimo ritu eos promouet: ergo nulla est obiectio ista. Nota hic D. Thomam, & alios DD. videri excipere Episcopatum; quos tamen possumus interpretari de Episcopatu quoad iurisdictionem in actu secundo, siue quoad curam, & obligationem pastoralem: nam de Sacramento ipso ordinationis Episcopalis & eius characteris eadem ratio militat in pueris, ac de aliis sacris Ordinibus, Sacerdotio, Diaconatu, &c. Ita Bernali cui adde Dicastrum *de Sacram. tom. 1. tract. 6. disp. 1. dub. 11. num. 317.* & me citato Leandrum *de Sacram. tom. 2. tract. 6. disp. 6. quæst. 10.*

4. Obseruandum est tamen supradictam sententiam procedere, vt rectè obseruat Gerunda *de Episc. tom. 1. lib. 2. disp. 7. cap. 2. num. 2.* si infans in Episcopum ordinatus, vel prius, vel simul presbyteratum suscepisset.

5. Restat modò respondere ad argumenta Durandi, & aliorum superius posita; & ad primum respondeo absurdum quidem esse, & valde indecens, grauiusque illicitum infantem vel amentem ordinare in Sacerdotem, vel in Episcopum; sed non esse absurdum illum esse verè Sacerdotem, & Episcopum quoad ordinem, si Sacramentum illi conferatur: sicut validè indecens, & absurdum est ordinari in Sacerdotem, vel Episcopum hominem publicè infamem, & scandalosum, puta manifestum concubinarium, ebriosum, homicidam, vsuarium: sed non est absurdum talem, si ordinetur, esse verè Sacerdotem, & Episcopum. Ad secundum, nego paruulis ad recipienda Sacramenta, quorum sunt capaces, vt Baptismum, Confirmationem, & Eucharistiam; similiterque Ordinis sacramentum necessariam esse intentionem, siue ipsorummet, siue parentum, aut tutorum, vel Ecclesie pro ipsis consentientis, & cuius voluntas sit interpretatiue voluntas ipsorum paruulorum; Neque baptismus illis applicatus, ideo validus est, quia Ecclesia consentit eorum nomine, sed quia institutio Christi nihil aliud requirit ad ipsius valorem respectu paruulorum, nisi vt ipsis applicetur materia, & forma Baptismi, cum intentione debita, vt alibi ostendimus.

Alibi in to. 1.
tr. 1. Ref. 21.
& in tom. 5.
tr. 5. Ref. 60.
§. Nota etiã
hic ad med.
vers. Et in
aliis, & seq.
& lege doct.
Ref. not. 1.
huius Ref.

Ad tertium dico, formulas illas loquendi in ordinatione vsurpatas: *Accipe potestatem, Accipe Spiritum sanctum*, non requirere necessariò consensum recipientis ea quæ vi horum verborum conferuntur; quia hæc non donantur per modum pacti, & contractus ad quem consensus vtriusque partis requiretur, sed per virtutem ipsam, & efficaciam Sacramenti ex opere operato. Neque dicas saltem hunc loquendi modum supponere recipientem habere vsum rationis; quia alioquin ineptè inuitaretur ad recipiendum moraliter, scilicet, & rationabiliter. Respondeo enim primò dici infanti, quando Baptizatur solenniter: *Accipe sal Sapientia; Accipe signum Crucis Domini nostri Iesu Christi*: quod tamen sine insolenti temeritate dici nequit ineptè fieri, cum vbi que ab Ecclesia fiat, iuxta regulam D. Augusti. *Epist. 118.* ad Ianuarium deinde dico illo etiam verbo non inuitari infantem ad accipiendum moraliter, & rationabiliter (quod non potest) sed significari potestatem dantis, & veram traditionem ex virtute, & efficacia ipsius Sacramenti. Neque in Scriptura inusitatum est simili modo significari aliquem effectum erga res etiam inanimatas, quæ in illum consentire nequeunt: vt quando Iosue *cap. 10. vers. 12.* dixit ad

stendum solem, *Sol sta, & Luna super Gabæon ne mouearis.* Et Christus ad ficulneam, *Matth. 21. vers. 19. Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum.* Et Luc. 17. vers. 6. *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: eradicare, &c.* Et Matth. 17. vers. 19. *Dicetis monti huic: Transi illuc, & transibit.*

6. Nota verò, quod aliqui supradicta admittunt in Ordine in infantem ordinatum in Sacerdotem; non autem ordinatum in Episcopum; & ita tradit S. Thomas, D. Bonauentura, Scot. Richard. Syluester, Henriquez, Philibertus, & Granados, *leo citato*, quorum fundamentum est, quod ordo Episcopalis ex suamet institutione est magis proprius adultorum, quam cæteri Ordines: ille enim supponit necessariò, & intrinsecè characterem Sacerdotalem, & addit regimen animarum: ergo.

7. Sed ferè omnes Doctores superius adducti credent hoc esse verum de Episcopatu. Dico igitur, posse quidem conferri validè dicto puero, quantum ad characterem, & potestatem Ordinis (in quo bene Doctores secundæ sententiæ non verò quantum ad iurisdictionem, & curam animarum in quo optimè Authores primæ, nam hæc suscipi nequit absque vso rationis, cum ad requiringdum beneficium acceptatio requiratur, & hoc solum probat argumentum pro prima sententia factum. Ad id quod nonnulli ex Authoribus primæ opinionis opponunt; videlicet Episcopum esse sponsum Ecclesie, & matrimonium nullum esse, sine contrahentium consensu, respondet enim, sponsum profectò esse, sed ratione iurisdictionis, ad quam rationis vsum requiri vitro fatemur, & defendimus.

Ex his apparet, diuersum esse, contra Coninck *disp. 20. dub. 10. num. 100. in fin.* Bonac. *de Sacram. disp. 8. quæst. 6. punct. 5. num. 3.* & alios, Sacramentum Ordinis, & Episcopatum validè conferri infano. Ita Gerunda in *specie de Episcopatu, tom. 1. lib. 2. disp. 7. cap. 2. num. 9.* cui adde Valentiam *tom. 4. disp. 9. quæst. 4. punct. 1.* & Reginald. *tom. 1. lib. 3. num. 3.*

8. Et hæc omnia latè, ac disertius obseruare volui vt appareret me interrogatum rectè respondisse contra quandam Theologum posse Pontificem infantem ante vsum rationis creare Episcopum, quanto magis Cardinalem, cum Cardinalatus non sit Ordo neque Sacramentum. Et si quæras, an hoc licitè à Papa possit fieri. Resp. negatiuè, tum propter scandalum, tum quia Pontifex in conscientia tenetur eligere ad Cardinalatum digniores, vt ex sacro Concilio Tridentino probat Eminentiss. Lugo: sed implicat vt Pontifex possit ferre hoc iudicium de puero: ergo.

9. Nota hic obiter, monstrum nunquam vsum in Ecclesia Dei, ex Baronio anno Domini 925. Hugonem nempe filium Humberti Comiti Aquitanie, qui nondum quinquennis penè infans, Rhemensis electus est Archiepiscopus, & à Ioanne X. confirmatus, quod idem malis etiam artibus inductum exemplum propagatum postea fuisse testatur idemmet Baronius ibid. Non nego tamen ex grauiissima, & vrgenti causa posse Pontificem circa ætatem dispensare, & ideo Abb. Panorm. *cap. cum in curia, not. ab. 4. in fin. num. 2.* ex Ioann. Andr. refert, quandam vitum nobilem promotum fuisse in Episcopum ex dispensatione Pontificis anno suæ ætatis decimo octauo, à quo non est absumptum, quod de Alphonso Cardinali Carafa perhibetur, cum decimum nonum agente ætatis annum in administrationem data est Archiepiscopalis Ecclesia Toletana, vt refert Mandosius

dosus in tract. signat. grat. rubr. de dispens. super ient. propter promotionem sub principio, ex quo alij; atque hac nostra tempestate à Paulo V. Pontifice Maximo Ferdinandus Cardin. Sereniss. Hispaniarum Infans, qui ex ephebis non adhuc excesserat; vndecimum annum agens, in Archiepiscopum Toletanum promotus est.

RESOL. XLIX.

An si ante legitimam aetatem quis consecraretur in Episcopum incurrat aliquam censuram?

Et supponitur quod ad Episcopatum requiritur aetas triginta annorum.

Et an hoc procedat non tantum in ipsis Episcopis verum etiam in adiutoribus eorum?

Et notatur quod Episcopi ante praescriptam aetatem aetate electio inuvalida est, secus postulat.

Ex part. 12. tract. 1. Res. 49.

§. 1. Suppono, quod ad Episcopatum requiritur aetas triginta annorum, vt patet ex Concil. Agaten. c. 6. Et est praxis Ecclesiae. Itaque peccat leuiter qui sciens, & volens ante trigefimum annum expletum, sine dispensatione, in Episcopum ordinatur, & eo mortaliter maiori grauitate culpae, quo magis ab ea aetate distaret, cum minus supponeretur aptus. Colligitur ex omnium Authorum sententia de singulis in ordinibus sacris docentium, vt videre est apud Sotum in 4. dist. 25. q. 1. art. 6. vers. Ex quo, aliisque recentiores. Hoc verò solum, quod in aliis suscipiendis sacris Ordinibus notauit Nauar. in cons. 60. in antiq. de temp. Ordin. hic libet ascribere, si quis bona fide parentum testimonio innixus, legitimae putans esse aetatis, in Episcopum ordinaretur, non est cut lacupulis postmodum angatur.

1. Difficultas est, an in tali casu incurratur in aliquam suspensionem, vel censuram, & negatiuam sententiam sustinet Gerunda tom. 1. lib. 2. disp. 7. cap. 3. n. 2. vbi sic ait; [Absolutè de adulto aucto sponte etiam ad talem ordinationis Episcopalis susceptionem cooperantem nulla censura ligari, probo, quia tamen cap. cum in cunctis de electione comprobato à Tridentino sess. 7. cap. 1. de reformat. prohibeatur non modo consecratio, sed etiam ante trigefimum annum electio, nulla tamen ibi poena iniungitur; & quauis me non lateat Constitutio Pij II. poenam suspensionis imponentis in praesumentes tantum ante legitimam aetatem promoueri, vt scribit Tolet. lib. 1. cap. 5. i. quam suspensionem ab exercitio, & v. f. utalium Ordinum perpetuam esse docent Rebuff. in praxi be. nific. p. 2. tit. de Cleric. ad factos Ordines male promotis. Gloss. 4. m. 3. Tolet. in summ. citat. & administrantes tali suspensione velit Pontifex incurrare irregularitatem, quae quidem constitutio à Clement. VII. in moderatoria Bulla alterius Sixti V. contra Clericos male promotos, & Episcopos in Ordinum collatione peccantes confirmata est. Verum cum in ea nulla expressa de Praesulis, vel Episcopatus ordine mentio fiat, hinc est, vt qui ad Episcopatum ante legitimam aetatem propria culpa promotus esset, suspensionem non subiret; quod patet primo ex multis illius constitutionis clausulis, ex quibus in Episcopum sanctam eam non esse vt legenti obuuium erit, constat quia poena suspensionis generaliter lata, ad Antistes non se extendere, habetur cap. quia periculosum de sententia excomm. in 6. Nec me fugit Hostien. Episcopos à suspensione beneficii non esse immunes, sentire, sed solum ab officij suspensione.

Tom. IV.

Verum quia Glossa contrarium consensu Doctorum habet, & neutram suspensionem generaliter latam ad Episcopos late patere merito docet: & quia Bonifacius VIII. hoc videtur declarasse, cap. si compromiss. de elect. in 6. §. huiusmodi: vbi postquam compromissarium dixerat, qui sciens elegit indignum, ab Ecclesiasticis beneficiis ipso iure suspendi, compromittentes quocumque, id ratum scienter, si habuerint, subiungit; Huiusmodi poenam Episcopus non contrahit, si ad eligendum fiat compromissarius, cum de iure nullam scientiam suspensionis incurrat, nisi de ipso expressa mentio habeatur. Cuius ratio videtur esse assignata à Gloss. verb. de iure, quia nimirum spiritualia sine temporalibus diu esse non possunt, quae habent se vt connexa, 1. quast. 3. si quis obiceret. Idem dictum volo de suspensione contra illos lata qui alio sacro Ordine per saltum insigniti sunt; probabiliorem penes opinionem docentem non irregularitatem eos, sed suspensionem contrahere, vt habet Sotus distinct. 25. quast. 1. artic. 3. col. pen. capite 3. Henriquez & alij quos sequitur Auila disp. 9. sect. 2. concl. 2. Hanc inquam suspensionem per saltum ordinatus Episcopus ob dictam rationem non incurrit. [Hucusque Pater Gerunda, cui ego addo Auilam de cens. part. 3. disp. 1. 5. dub. 7. nouissime doctum Bernal ad Sacrament. disp. 1. 49. sect. 3. num. 13. & Alzadum de praesent. Episcop. cap. 4. num. 17. Et tandem me citato, non desinat apponere hic verba doctissimi viri Didaci de Narbona in Annal. tur. anno 30. quast. 5. num. 6. ita asserentis [Quocirca irrefragabile existit Episcopum nullam consecrari posse, nisi trigefimo aetatis suae anno elapso; vnde quasi monstruosum refert; Caesar Baronius tom. 1. annal. anno Christi 935. num. 8. puerum nondum quinquennem Archiepiscopum Rheimensem fuisse creatum. Haec illius sunt verba: Illud plane tunc primum contigit in Ecclesia Dei videri monstrum nunquam haecenus in orbe Christiano visum; nec auditum; imo nec puto mente conceptum, cum videlicet puer nondum quinquennis, nondum alienius inferioris ordinis capax, vix ferulis prima addiscens elementa, Rheimensis eligitur Archiepiscopus; Ientius rei fidelissimum testem adducit Trodoardum lib. 4. cap. 19. confirmat Henriquez Spondanus in eiusdem Baronij epitome ad ann. Christi 133. num. 2. Subdens illi fuisse ad functiones Episcopales obeundas quoad iutorem Episcopum datum, cuius simile supra tradiderat anno Christi 933. his verbis: [Quo tempore res accidit, quae nunquam in ea Ecclesia fuerat audita vt post Stephanum non alius nisi temporaneus substitueretur Antistes, nempe Triphon Monachus, qui sedit vsque dum Theophylactus filius Romani Imperatoris adolescens, tunc sexdecim annorum legitimae esset aetatis, vt posset fieri Patriarcha. Quem tamen hoc anno reuera creatum fuisse Patriarcham, ex Curopalata constat, dum numerat annos sedis eius viginti tres, sed loco ipsius Triphonem constitutum esse administratorem eius Ecclesiae.] Quauis si trigefimo anno minimè expleto Episcopus initiaretur, non ideo in suspensionem extrauagantis Pij II. quae incipit, Cum sacrorum incidere; quia, vt docet Suarius de censuris disp. 3. 1. sect. 1. n. 20. quem sequitur Rodericus Acuña in d. cap. Episcop. num. 18. ex ipsius verbis, & circumstantiis satis colligitur ibi sermonem non esse ab Episcopis, sed tantum de promotis ante legitimum tempus ad reliquos Ordines factos.

3. Et procedit haec nostra resolutio non tantum in ipsis Episcopis, verum etiam in coadiutoribus eorum, siquidem ex sententia Syluae de benef. 2. p. 9. n. 9. Caputaquen. decis. 127. part. 2. Rotæ dec. 347. n. 9.

G g

Handwritten text on the right page, possibly bleed-through or marginalia, including the words "VIA" and "IV V".